כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו. הא דאמרינן (גיטין דף לו.) נדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה אין ללמוד מכאן דהייטו שניים לחודיה דלמא דעת הקב"ה שאני ואם תאמר ואומן מרמות שאנו גוזרין על דעת הקב"ה ועל דעת הקהל היאך יש להן היתר דאפי' על דעת הקהל גרידא הוה על דעת רבים ועוד היכי מיסתרי בלא מרטה וי"ל דדעת הקהל כך הוא שיתירו כשירצו ואפי' בלא מרטה ומה שמסכימים דעת הקב"ה תקנו הגאונים לחומרא בעלמא ולא דמי למה שהשניע משה שהקב"ה נוח להשניע אבל חרמות שאנו גוזרים הכל תלוי בדעת הקהל לחוד: **גבו** טרוף קאמר. כמסכת נדרים (ד' כה.) פרין ולימני טרוף ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דקומת בית הכד טרוף ונפקא מינה למקח וממכר:

(לעיל ע"א) **משום** קניא דרבא. נראה דקפץ ונשנע דמסתמא רבא היה יודע הברייתא והיה משביע אותו על דעת המקום ועל דעת כ"ד: **שבועה** שאוכל בכר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שוא. (ב) תימה דשניהם שבועת ביטוי דשבועה שאוכל היינו כזית כמו שבועה שלא אוכל דאמר רבא לעיל (ד' מ:) דחייב אם אכל כזית ושלא אוכלנה היינו שלא אוכלנה כולה כדאמר רבא נמי לעיל ושמא יש לחלק בין אוכל לשלא אוכל: **שבועת** העדות נוהגת **באנשים אבל לא בנשים.** ברש פרק שבועת העדות נפקא לן מועמדו שני האנשים אם כן אשה פסולה לדון דהא תנן פ' בא סימן (נדה ד' מט: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב (שופטים ד) והיא שפטה את ישראל איכא למימר שהיתה מלמדת להם הדינים א"נ לפי שהיתה נביאה היו מקבלים אותה עליהם וכן יש בירושלמי מעתה שאין האשה מעידה אינה דנה מיהו תימה דספ"ק דב"ק (ד' טו. ושם) ובקדושין (ד' לה.) דרשינן מאשר תשים לפניהם דהשוה הכתוב אשה לאיש לכל הדינים ואי אשה פסולה לדון הא לא מיירי לפניהם אלא בכשרים לדון כדדרש פרק המגרש (גיטין ד' פח: ושם) לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים לפניהם ולא לפני הדיוטות וי"ל דקרא איירי בתרוייהו בדיינים ובגדולים וממעט עובדי כוכבים והדיוטות משום דלפניהם קאי אאלהים דמשמע מומחין וקאי נמי אגידונין וכל ישראל האנשים ונשים בכלל זה:

הדרן עלך שבועות שתים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן דוקיא דמתניתין קא משמע לן:

הדרן עלך שבועות שתים

אלא כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו: ואם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד: ולא [ח]והא ההוא דהוה בשני שבור מלכא הוה חד דאחזיק תליסר אורוותא תיבנא אמר שמואל בטרוף כולהו נמי מיטרף טריפין בשגבו טרוף: שבועה שאוכל בכר זו שבועה שלא אוכלנה כו': השתא משום שבועת ביטוי מיחייב משום שבועת שוא לא מיחייב הרי יצתה שבועה לשוא אמר ר' ירמיה תני [א]אף על שבועת ביטוי: **מתני'** שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים בקרובים וברחוקים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו [ב]וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ומפי עצמו [ג]וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור [ד]אחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב [ה](אם) (ו) [ז]לא אכלתי היום [ח]ולא הנחתי תפלין היום משביעך אני ואמר אמן חייב: **גמ'** אמר שמואל [ט]כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה בפיו דמי דכתיב [י]ואמרה האשה אמן אמן אמר רב פפא משמיה דרבא מתני' ובריתא נמי דיקא דקתני [יא]שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד ובפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינן חייבין עד שיכפרו בהן בב"ד דברי רבי מאיר ותניא בברייתא שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרו אין אנו יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרו (לו) אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפרו בהם חייבין דברי רבי מאיר קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן ש"מ אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקא תני שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו אין מפי אחרים לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן **אהדדי.** הא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא בנ"ד: **דוקיא דמתני' קמ"ל.** משמעינן דדוקא תנן מפי עצמו בשבועת ביטוי אבל מפי אחרים פטור ודקתני מתניתין סיפא אחת זו ואחת זו מושבע מפי אחרים חייב דדוקא בענו אמן תנן דקתני ואמרו אמן דלא תימא אורחא דמילתא קתני:

הדרן עלך שבועות שתים

אלא. הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להתירה דנדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה[ז]: **ולא.** הוי נחש עב בקורת בית הבד בתמיה: **והא הכוה.** נחש נשני שבור מלכא: **דאחזיק תליסר אורווטא תיבנא.** מלא שלש עשרה אורוות סוסים תבן. שהיה בולע בני אדם ועשו תבילות תבן ונתנו בהן בהמות וחיות וגחלי אש טמונים בהן ובלעם ובערו בגופו ומת. ליגזל אחריבא גרסינן אריבתא תבילות: **בערוף.** הא דקאמר בקומת בית הבד שיש בו חריצים כך ראיתי נחש בקורת בית הבד. תליסר אדרייתא תיבנא ח): **מתני'** נשבע לבטל המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפלין זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: שבועה שאוכל בכר זו שבועה שלא אוכלנה. הראשונה שבועת ביטוי. והשניה שבועת שוא: **ירושלמי** כיצד עושין אומרים לו שיאכלנה מוטב לו לעבור על שבועת שוא ולא על שבועת ביטוי. אמר שלא אוכל בכר זו. שבועה שאוכלנה. הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שוא. אומרים לו שלא יאכלנה. מוטב לו לעבור על שבועת שוא לחוד ולא על שבועת שוא וביטוי. חזקיה אמר אדון דמשחבע על תרין דאינון תרין לוקה משום שבועת שוא. בשם ריש לקיש אמר אדון דחמי מיטרא נחית ט) ואמר קירי פלי ברכסין [לוקה] משום שבועת שוא. ועוד אמר כ"ד בולאות היו בדרום וכולם חרבו משום שבועת שוא שהיא אמת שנאמר לשוא הכיתי את בניכם יגר: שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים כו'. וכן שבועת שוא כו' נוהגת בכל אדם בכשרין ובפסולין וכו': אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי. ושמואל דיוקא דמתניתין קמ"ל וכו' ופשוטה היא. נתברר דשבועת ביטוי חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ועל שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. ועל (שבועת שקר) שבועת העדות ושבועת הפקדון קרבן בזדון ובשגגה:

הדרן עלך שבועות שתים

ח) נראה שחסר כאן.

ט) עיי בגורת הריי מינס וז"ל שנדפס זה מקריב תשובה מ' פי' נאה על דברי הירושלמי הלז.

עין משפט נר מצוה

קיד א מיי' פ"ה מהל' שבועות הל' יג סמג לאוין רמח טוש"ע י"ד סי' רלח סעיף טז:

קטז ב מיי' שם פ"ב הל' ח סמג שם טוש"ע י"ד סי' רלו סי"ב:

קטז ג מיי' שם פ"ה הלכה יט:

קיז ד מיי' שם פ"ב הלכה ח (וסי"ב מהל' מדיס הל"ח) סמג שם טוש"ע שם (וסי' רט סעיף לח):

תורה אור השלם

ו. וּבָאוּ הַיָּמִים הַמְאֹרָרִים בְּטֶן וְלִנְפֹל שָׁדִי וְאֲמַרְהָ הָאִשָּׁה אֲנִי אָמֵן:
במדבר ה כב

הגהות הב"ח

(ה) בכשנה מפי אחרים מייב כיצד אמר לא אכלתי היום (וכ"ה בתוספה שבמשניות): (ב) תוס' ד"ה שבועה כו' תימה. נ"ב עיין באשרי פ"ח סי' נח מתורץ קושיא זו:

מוסף רש"י

הנה חד דאחזיק כו'. אלמא דהוה גדול מקורת בית הבד (נדרים נה.). אורוותא תיבנא. לאיטבלאות מלאות תבן (שם). בערוף. נחש מעומד לא משמתת בקורת בית הבד (שם). מיטרף טריפין. הוי מעומדין (שם). בשגבו טרוף. ולא הוי גדול כי אלי גוונא (שם). שבועת העדות כו'. דאה לקמן ל ב. הדרן עלך שבועות שתים

מסורת הש"ס

א) נדרים כה., ב) [לעיל מ:], ג) [שם], ד) [כרי"ף וכלה"מ ליתא], ה) [לעיל כה:], ו) [לקמן ל.], ז) [מכות טז.], ח) [ויקרא ה],

רבינו חננאל

משה לישראל אמר להן הוו יודעין שלא לדעתכם אני משביעכם אלא לדעתי ודעת המקום כו'. ואסיקנא אלא משום דלא תיהוי [הפרה] לשבועתייהו כו': אם לא ראיתי נחש בקורת בית הבד. תליסר אדרייתא תיבנא ח): **מתני'** נשבע לבטל המצוה שלא לעשות סוכה שלא ליטול לולב שלא להניח תפלין זו היא שבועת שוא שחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור: שבועה שאוכל בכר זו שבועה שלא אוכלנה. הראשונה שבועת ביטוי. והשניה שבועת שוא. אומרים לו שלא יאכלנה. מוטב לו לעבור על שבועת שוא לחוד ולא על שבועת שוא וביטוי. חזקיה אמר אדון דמשחבע על תרין דאינון תרין לוקה משום שבועת שוא. בשם ריש לקיש אמר אדון דחמי מיטרא נחית ט) ואמר קירי פלי ברכסין [לוקה] משום שבועת שוא. ועוד אמר כ"ד בולאות היו בדרום וכולם חרבו משום שבועת שוא שהיא אמת שנאמר לשוא הכיתי את בניכם יגר: שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים כו'. וכן שבועת שוא כו' נוהגת בכל אדם בכשרין ובפסולין וכו': אמר שמואל כל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה מפיו דמי. ושמואל דיוקא דמתניתין קמ"ל וכו' ופשוטה היא. נתברר דשבועת ביטוי חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד ועל שבועת שוא חייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור. ועל (שבועת שקר) שבועת העדות ושבועת הפקדון קרבן בזדון ובשגגה:

הדרן עלך שבועות שתים

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com